

Försvarsutskottets betänkande 2019/20:FöU6

Försvarspolitik

Sammanfattning

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2019/20. Motionerna innehåller förslag som bl.a. rör totalförsvarets utveckling, krigsorganisationens förmåga, försvarets materielförsörjning och svensk försvarsindustri.

I betänkandet finns 14 reservationer (M, SD, C, KD och L).

Behandlade förslag

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	8
Försvarspolitisk inriktning och totalförvar.....	8
Materieförsörjning och logistik	12
Försvarsindustrifrågor och export	17
Försvarssamarbete inom EU.....	21
Internationellt samarbete i övrigt.....	24
Utländska köp av strategiska fastigheter	28
Reservationer	31
1. Totalförsvarets utveckling, punkt 1 (M).....	31
2. Totalförsvarets utveckling, punkt 1 (KD).....	31
3. Övningsverksamhet och förmåga till mark- och sjöstrid, punkt 2 (KD)	32
4. Krigsorganisationens förmåga och uthållighet, punkt 3 (C).....	33
5. Förstärkning av materieförsörjningen och försvarslogistiken, punkt 4 (SD)	34
6. Förstärkning av materieförsörjningen och försvarslogistiken, punkt 4 (KD)	35
7. En materieförsörjningsstrategi för försvaret, punkt 5 (KD).....	35
8. Utredning av Försvarets materielverk, punkt 6 (SD).....	36
9. Villkoren för svensk försvarsindustri, punkt 7 (M)	36
10. Försvarssamarbete inom EU, punkt 11 (KD)	37
11. Försvarssamarbete inom EU, punkt 11 (L).....	38
12. Internationellt samarbete i övrigt, punkt 12 (SD)	38
13. Internationellt samarbete i övrigt, punkt 12 (KD)	39
14. Utländska köp av strategiska fastigheter, punkt 13 (SD).....	40
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	41
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Försvarspolitisk inriktning och totalförsvaret

1. Totalförsvarets utveckling

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4 och

2019/20:3049 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (KD)

2. Övningsverksamhet och förmåga till mark- och sjöstrid

Riksdagen avslår motion

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 16, 18 och 24–27.

Reservation 3 (KD)

3. Krigsorganisationens förmåga och uthållighet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2279 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 och

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Reservation 4 (C)

Materieförsörjning och logistik

4. Förstärkning av materieförsörjningen och försvarslogistiken

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 11 och 13 samt

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 21.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (KD)

5. En materieförsörjningsstrategi för försvaret

Riksdagen avslår motion

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 34.

Reservation 7 (KD)

6. Utredning av Försvarets materielverk

Riksdagen avslår motion

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 14.

Reservation 8 (SD)

*Försvarsindustrifrågor och export***7. Villkoren för svensk försvarsindustri**

Riksdagen avslår motion

2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3.

*Reservation 9 (M)***8. Utveckling av svensk försvarsexport**

Riksdagen avslår motion

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 13.

9. Försvarsindustri och tillämpning av artikel 346 EUF-fördraget

Riksdagen avslår motion

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

10. En svensk försvarsindustristrategi

Riksdagen avslår motion

2019/20:2280 av John Widegren (M).

*Försvarssamarbete inom EU***11. Försvarssamarbete inom EU**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11 och

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 7.

*Reservation 10 (KD)**Reservation 11 (L)**Internationellt samarbete***12. Internationellt samarbete i övrigt**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 8,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2 och

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10.

*Reservation 12 (SD)**Reservation 13 (KD)*

*Utländska köp av strategiska fastigheter***13. Utländska köp av strategiska fastigheter**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:759 av Björn Söder m.fl. (SD),

2019/20:788 av Robert Stenkvist (SD),

2019/20:1413 av Johan Löfstrand m.fl. (S) och

2019/20:2865 av Borianana Åberg (M).

Reservation 14 (SD)

Stockholm den 26 mars 2020

På försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Sven-Olof Sällström (SD), Mikael Oscarsson (KD), Caroline Nordengrip (SD), Janine Alm Ericson (MP), Joar Forssell (L), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M), Maria Stockhaus (M), Anna Johansson (S), Anna-Caren Säterberg (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Lawen Redar (S) och Matheus Enholm (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2019/20. Motionerna innehåller förslag som bl.a. rör totalförsvarets utveckling, krigsorganisationens förmåga, försvarets materieförsörjning och svensk försvarsindustri.

När det gäller etablering av nya förband lämnade företrädare för Härnösands och Sollefteås kommuner information till utskottet vid sammanträdet den 6 februari 2020 och företrädare för Falu och Östersunds kommuner vid sammanträdet den 13 februari 2020. Utskottet har dessutom besökt Försvarsmaktens högkvarter den 4 mars 2020 för information från myndighetens ledning.

Utskottet har löpande inhämtat information under riksdagsåret 2018/19 respektive 2019/20 om det försvarspolitiska inriktningsbeslutet bl.a. vid nedanstående tillfällen:

- Försvarsberedningens ordförande Björn von Sydow presenterade Försvarsberedningens slutrapport Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8) den 14 maj 2019.
- Utredningen Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34) presenterades av huvudsekreterare Key Hedström den 13 juni 2019.
- Utredningen Näringslivets roll inom totalförsvaret (SOU 2019:51) presenterades av utredare Elisabeth Nilsson den 5 december 2019.
- Inrikesminister Mikael Damberg informerade om aktuella frågor och prioriteringar den 12 mars 2020.

Bakgrund

I slutet av 1990-talet beslutade regeringen att en parlamentariskt sammansatt försvarsberedning skulle svara för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden och redovisa sin syn på viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor inför regeringens förslag till riksdagen.

När det gäller den nuvarande försvarspolitiska inriktningen har utskottet behandlat regeringens proposition Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020. Med bifall till propositionen godkände riksdagen regeringens förslag till mål för det militära respektive det civila försvaret och ett förslag om den huvudsakliga inriktningen för krigsförband i Försvarsmaktsorganisation 2016. Dessutom godkände riksdagen att de krav på operativ förmåga som riksdagen tidigare hade beslutat om skulle upphöra att

gälla. Riksdagen fattade inte beslut om några nya krav på operativ förmåga för perioden 2016–2020 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

Den 11 mars 2020 beslutade försvarsministern om nya anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta arbete (Fö2020/00293/MFI). Av anvisningarna framkommer att Försvarsberedningen ska delta i överläggningar om det militära försvaret inför det kommande försvarsbeslutet. Överläggningarna ska vara avslutade senast den 15 maj 2020.

Utskottets överväganden

Försvarspolitisk inriktning och totalförsvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning till att utskottet inte ser skäl att föregripa det kommande försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Jämför reservation 1 (M), 2 och 3 (KD) samt 4 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3049 av Beatrice Ask m.fl. (M) anför motionärerna att Försvarsberedningens förslag ska genomföras i sin helhet och att detta ska tillkännages för regeringen (yrkande 1). I motionen framhålls att Försvarsberedningen med sina två rapporter om civilt och militärt försvar, Motståndskraft och Värnkraft, har lagt grunden för en stärkt svensk försvarsförmåga i kommande försvarsbeslutsperiod, dvs 2021–2025. Motionärerna menar att det är bra att det nu finns en bred samsyn och en politisk uppgörelse mellan regeringen och dess samarbetspartier om att satsa på försvaret genom att genomföra de förslag som Försvarsberedningen har lagt.

I kommittémotion 2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) anføres att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga (yrkande 1). Motionärerna framhåller vidare att uthålligheten i krigsorganisationen måste stärkas så att den kan mobiliseras i händelse av höjd beredskap (yrkande 2). I motionen konstateras att Försvarsberedningen bedömt att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas och att förmågan att möta ett väpnat angrepp måste förstärkas. I motionen framhålls att en god vardagsberedskap leder till en bättre krisberedskap som också förbättrar förutsättningarna för det civila försvaret. Inte minst kräver det mer resurser och reservkapacitet på ett helt annat sätt än vardagens händelser. Motionärerna framhåller samtidigt att det är viktigt att undvika duplicering och att inte bygga upp parallella strukturer för vardag och krig. Motionärerna vill se fler regementsorter runt om i landet och betonar att Försvarsberedningens fokus är arméns fortsatta utbyggnad. Utöver det lyfts försvaret av svenskt territorium till sjöss och i luften fram och betydelsen av att ha hög förmåga inom ubåtsjakten och flygstridskrafterna samt att utveckla Sveriges luftvärnsförmåga.

I kommittémotion 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anføres (yrkande 4) att riksdagen bör ställa sig bakom förslagen om totalförsvarets utgångspunkter, mål och uppgift samt organisation och verksamhet i enlighet med Värnkraft (Ds 2019:8). Motionärerna framhåller att Kristdemokraterna och de övriga borgerliga partierna enades om att ställa sig bakom

Försvarsberedningens slutsatser. Motionärerna understryker vidare att Försvarsberedningens rapporter är framtagna för att utgöra en väl balanserad helhet med förslag som stärker försvaret i alla dess delar. Försvarsberedningens förslag om inriktning och finansiering måste därför också genomföras i sin helhet. Motionärerna framhåller att Försvarsberedningens förslag om det nationella försvaret för den kommande försvarsbeslutsperioden fram till 2025 i stor utsträckning handlar om att öka bredden och volymen i krigsorganisationen (yrkande 18). Försvaret ska vidare ha förmåga att försvara hela Sverige och ha särskild kapacitet som säkerställer ett fullgott försvar av strategiskt viktiga platser som exempelvis Gotland och Stockholm vilket ställer krav på markstridskrafterna (yrkande 24). Motionärerna anför vidare att de fyra regionala staberna bör få i uppgift att initiera en ökad övningsverksamhet där kvalificerade militära resurser ställs till andra myndigheters förfogande (yrkande 16). Detta för att utöva territoriell ledning och förbättra samverkan mellan civila och militära myndigheter. När det gäller marinstridskrafterna föreslår motionärerna att möjligheten att utveckla fartygsförbandens förmåga att snabbt ombasera från en kuststräcka till en annan ses över (yrkande 25) tillsammans med möjligheten att förstärka marinstridskrafterna för att säkerställa möjligheten till skydd av importsjöfart och mottagande av utländsk hjälp i anslutning till västkusten samtidigt som sjöstrid bedrivs på ostkusten (yrkande 27). För såväl marinstridskrafterna som flygförbanden anför motionärerna att det behövs en översyn av möjligheterna att bemanna dessa med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap (yrkande 26).

I motion 2019/20:2279 av Sten Bergheden (M) anføres att Sverige bör stärka sin försvarsförmåga (yrkande 1). Sverige bör enligt motionären omgående vidta åtgärder för att rusta upp vårt försvar för att stärka vår försvarsförmåga. Sverige måste kunna hantera ett eventuellt allvarligt krisläge, och när andra stater kränker vårt lands gränser måste vi enligt motionären ha resurser och möjlighet att försvara oss.

Bakgrund

Den 9 januari 2017 beslutade försvarsministern om nya anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta arbete som utgör en del av grunden för ett nytt försvarspolitiskt inriktningsbeslut (Fö2017/00020/MFI).

Den 20 december 2017 presenterades delrapporten Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66). Försvarsberedningen beskriver att totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). I delrapporten beskrivs att totalförsvarets samlade förmåga skapas av bl.a. offentliga aktörer, näringsliv och frivilligorganisationer men också genom samarbete med andra stater och internationella organisationer. En samlad förmåga i totalförsvaret bedöms bl.a. förutsätta gemensamma utgångspunkter och målsättningar. Försvarsberedningen anser därför att dagens uppdelning

med separata mål för det militära respektive det civila försvaret bör ersättas av ett gemensamt mål för totalförsvaret. Eftersom riksdagen beslutat om målet för det militära försvaret och målet för det civila försvaret fr.o.m. 2016 får utskottet i den kommande beredningen av eventuella förslag till en ny försvarspolitisk inriktning föreslå om riksdagen bör besluta om att de mål som gäller sedan 2016 ska upphöra eller ersättas. I budgetpropositionerna ska regeringen (enligt budgetlagen 2011:203) sedan lämna en resultatredovisning för de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen beslutat om.

Den 14 maj 2019 överlämnade Försvarsberedningen sin slutrapport Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8) till regeringen. Försvarsberedningen lämnar ett antal bedömningar och förslag i rapporten bl.a. om den säkerhetspolitiska utvecklingen, inriktningen av säkerhetspolitiken, internationella samarbeten samt utvecklingen av det militära försvaret under 2021–2025 men även därefter.

I budgetpropositionen för 2020 redovisas att regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2020 med en försvarspolitisk proposition för 2021–2025. I samma proposition framhöll regeringen vidare att Försvarsberedningens rapporter Motståndskraft och Värnkraft kommer att utgöra grunden för det fortsatta arbetet med den försvarspolitiska propositionen.

I ett regeringsuppdrag som Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) fick den 11 maj 2017, om en sammanhängande planering för totalförsvaret, ingick att göra en fördjupad översyn av Försvarsmaktens behov av stöd och samhällets möjlighet att lämna stöd. Myndigheterna redovisade uppdraget till regeringen i februari 2019. Av budgetpropositionen för 2020 framgår att Försvarsmakten och MSB redovisat uppdraget och att redovisningen har gett viktiga ingångsvärden i den fortsatta totalförsvarsupbyggnaden.

När det gäller totalförsvaret har regeringen även beslutat om uppdrag till flera bevakningsansvariga myndigheter att lämna in underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret (Ju2019/02477/SSK). I fokus för uppdraget står energiförsörjning, transporter, livsmedelsförsörjning, dricksvattenförsörjning, ordning och säkerhet, finansiell beredskap samt elektroniska kommunikationer och post. Regeringen har även tillsatt en utredning som ska analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning av civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Strukturen ska även stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Utredningen (dir. 2018:79) ska redovisa sina resultat under våren 2020, vilket även utredningen om en ny myndighet för psykologiskt försvar ska göra (dir. 2018:80, dir. 2019:62).

I fråga om totalförsvaret betonade utskottet i sitt budgetbetänkande för 2020 vikten av ett samlat totalförsvarsbeslut (bet. 2019/20:F6U1). Utskottet förutsatte att riksdagen får ett samlat förslag när det gäller totalförsvarets

inriktning och att det civila försvarets uppbyggnad beaktas än tydligare vad gäller behovet av författningsregleringar och finansiering.

För det militära försvarets utveckling har Försvarsmakten i enlighet med ett regeringsuppdrag som beslutades om i juli 2019 redovisat ett underlag inför regeringens försvarspolitiska proposition för 2021–2025 (FM2019-20164:6). Myndigheten har gjort en bedömning av det ekonomiska utrymmet samt analyserat genomförbarheten i Försvarsberedningens förslag. Myndigheten redovisar att det är möjligt att öka framtida verksamhet och investeringar med 42 miljarder kronor under 2021–2025. Med utgångspunkt i Försvarsberedningens förslag prioriterar Försvarsmakten att inledningsvis höja den samlade operativa förmågan genom åtgärder som ökar befintliga krigsförbands förmåga att lösa sina huvuduppgifter och redovisar:

Förstärkningar föreslås initialt även ske inom lednings- och logistikfunktionerna samt underrättelse- och säkerhetstjänst, förmåga till spridning inom marinen och flygvapnet samt prioriterade infrastrukturåtgärder. Därefter prioriteras tillväxt av verkansförband i balans med en fortsatt tillväxt i stödfunktionerna. I ett senare skede prioriteras att fullfölja volymtillväxt i operativ balans med förmåga till gemensamma operationer och förmåga att verka tillsammans med både övriga totalförsvaret och tredje part.

Försvarsmakten föreslår vidare en förändrad målstyrning av myndigheten med utgångspunkt i bl.a. Statskontorets rapport När planeringen möter verkligheten (2018:27). Försvarsmakten lämnar därför preliminära förslag på formulering av operativa mål inom ramen för en förändrad styrning. De operativa målen har utformats med utgångspunkt i uppgifter och krav som uttryckts i Försvarsberedningens rapport. Försvarsmaktens förslag till operativa mål definierar kraven på Försvarsmakten såväl i normalläge som vid väpnat angrepp och gäller fem olika nivåer (FM2019-20164:6, s.25-28).

Utskottets ställningstagande

Försvarsberedningen har lämnat två rapporter. De förslag som en försvarsberedning har lämnat har efterföljts av propositioner till riksdagen med förslag om den försvarspolitiska inriktningen för Försvarsmaktsorganisationen och förslag till mål. Utskottet ser inga skäl att i detta skede frångå denna beslutsprocess eller att föregripa den kommande beredningen av en försvarspolitisk inriktningsproposition.

Det är viktigt att fatta ett samlat totalförsvarsbeslut. Utskottet understryker som tidigare riksdagens behov av att följa upp måluppfyllelsen av olika verksamheter. Utskottet lägger stor vikt vid att kunna bedöma hur utvecklingen ser ut på olika områden i förhållande till de mål som riksdagen beslutar om för den kommande inriktningsperioden. Utskottet vill därför understryka vikten av att regeringen lämnar förslag till tydliga mål och delmål för hela totalförsvarsområdet. I sitt budgetbetänkande för 2020 framhöll utskottet att det finns anledning att uppmärksamma vikten av att än tydligare beakta det civila försvaret i det fortsatta arbetet. Försvarsberedningen

bedömde att ett starkt civilt försvar kommer att kräva ytterligare förmågor och resurser som inte finns i dag och underströk vidare vikten av att den svenska författningen innehåller de bestämmelser som är nödvändiga för totalförsvaret under kriser och i krig. Utskottet förutsatte i sitt ställningstagande i budgetbetänkandet för 2020 att det civila försvarets uppbyggnad beaktas än tydligare inte minst när det gäller behovet av författningsregleringar och finansiering.

När det gäller finansiering redovisar Försvarsmakten att det är möjligt att öka den framtida verksamheten och investeringarna under 2020–2025 med 42 miljarder kronor. Utskottet finner nu inga skäl att ompröva enskilda delar, vare sig enskilda förmågor eller förband, av den helhet som totalförsvaret utgör och som riksdagen har fattat beslut om. Utskottet kan konstatera att regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2020 med en försvarspolitisk inriktningsproposition. Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Materieförsörjning och logistik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet hänvisar till pågående reformer och till att utskottet inte ser skäl att föregripa det kommande försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Jämför reservation 5 (SD), 6 och 7 (KD) samt 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkar motionärerna att Försvarets materielverks roll bör utredas. Utredningen bör syfta till att effektivisera myndighetens verksamhet och inkludera frågan om huruvida myndighetens verksamhet bör bedrivas som en enskild myndighet eller inte (yrkande 14).

I motionen anförts vidare att Sveriges försvarsindustrier och Försvarsmaktens stödresurser fortfarande är viktiga komponenter i säkerhets- och försvarspolitiken på samma sätt som i andra länder. Motionärerna framhåller att de svenska försvarsmaterielsystemen internationellt sett har hållit hög kvalitet och varit relativt billiga. En väl fungerande logistikfunktion bedöms vara avgörande för att Försvarsmakten ska kunna verka och ytterst kunna möta ett väpnat angrepp. I likhet med Försvarsberedningen anför motionärerna att logistikfunktionen i Försvarsmakten bör stärkas på såväl operativ som taktisk nivå (yrkande 13). Motionärerna föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som anförts om nyansskaffning och vidmakthållande (yrkande 11) och att de ledande principerna för försvarets materieförsörjning ska vara

- att vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel bör väljas före nyanskaffning, om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås
- att forskning och utveckling i fråga om krigsmateriel bör ske kontinuerligt för att säkerställa att spetskompetens bibehålls i svensk industri
- att nyanskaffning av krigsmateriel i första hand bör riktas till svensk försvarsindustri, i andra hand till leverantörer där svensk försvarsindustri deltar i någon del samt i tredje hand upphandlas på övriga marknaden.

I kommittémotion 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) föreslår motionärerna att regeringen låter utreda en samlad materialförsörjningsstrategi (yrkande 34). I motionen konstateras att Sverige saknar en sammanhängande försvarsindustristrategi där säkerhetspolitiska överväganden, försvarsindustrins roll i det nationella försvaret, dess roll som internationell samarbetspartner samt Sveriges teknologiska möjligheter vägs samman. Kristdemokraterna anser att det är mycket angeläget att en sådan strategi utarbetas. Viktiga komponenter i en sådan strategi bör enligt motionen bl.a. vara hur vi säkerställer tillgången till utländsk försvarsmateriel vid kriser och konflikter i vår omvärld och hur vi säkerställer en nära samverkan mellan Försvarsmakten och försvarsindustrins kompetenser i kris- och krigssituationer. Vidare välkomnar motionärerna förslagen från Försvarsberedningen om förstärkt logistik för att få hela logistikkedjan att fungera. Motionärerna understryker vikten av försörjning när det kommer till livsmedel, ammunition, reparationsresurser, sjukvårdstjänster och transporttjänster och framhåller kraven detta ställer på anskaffning och lagerhållning av t.ex. ammunition, reservdelar, drivmedel, läkemedel och hållbara livsmedel (yrkande 21).

Bakgrund och tidigare behandling

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2014/15:109) anförde regeringen att all materielförsörjning bör bedömas utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. Regeringen redovisade att följande principer för materielförsörjning bör tillämpas:

- Vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel bör, om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås, väljas före nyanskaffning.
- Nyanskaffning bör, när sådan är nödvändig, i första hand ske av på marknaden befintlig, färdigutvecklad och beprövad materiel.
- Utveckling bör genomföras först när behoven inte kan tillgodoses enligt ovan.

Utskottet ansåg vid behandlingen av propositionen (bet. 2014/15:FöU11) att materielförsörjningen måste ses som instrumentell för att höja krigsförbandens operativa förmåga under försvarsinriktningsperioden. Utskottet delade regeringens bedömning att en operativ balans behöver säkerställas på längre

sikt. Vidare delade utskottet regeringens bedömning av principerna för materieförsörjning. Utöver detta menade utskottet att man alltid bör pröva möjligheterna att låta förbandsutformningen påverkas av befintlig tekniskt och operativt relevant materiel med lång kvarvarande livslängd. För att undvika glapp i den operativa förmågan underströk utskottet vikten av att materiel som ska ersättas inte avvecklas förrän den nyanskaffade materielen är förbandssatt.

I februari 2018 överlämnade Materielbehovsutredningen betänkandet Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov (SOU 2018:7). Utredaren menade att grunden för en effektiv materieförsörjning är kunskap om vilken materiel som finns och dess status samt vilken materiel som behövs enligt krigsförbandsmålsättningarna för den försvarsmaksorganisation som riksdagen fattar beslut om. Utredningen delade vidare Statskontorets bedömning och slutsatser i fråga om Försvarets materielverks (FMV) ökande omkostnader för att upphandla försvarsmateriel. För 2014 hade Statskontoret bedömt att FMV:s kostnader utgjorde ca 3,8 miljarder kronor av de ca 19 miljarder kronorna i anslagsmedel. I en rapport från Statskontoret i december 2018 (2018:27) konstaterades vidare att de underlag Försvarsmakten lämnat till regeringen inte varit ändamålsenliga för ekonomisk styrning, planering och uppföljning. Statskontoret bedömde att underlagen inte är tillräckligt konkreta och rättvisande samt att de inte är tillräckligt tydliga när det gäller Försvarsmaktens tillstånd och ekonomiska behov. Statskontoret bedömde även att vissa av riksdagens och regeringens beslut om nya insatser, investeringar och ambitionshöjningar varken har varit verksamhetsmässigt eller finansiellt möjliga att genomföra.

Principerna för materieförsörjning har förblivit oförändrade men utskottet har kontinuerligt följt materieförsörjningsfrågorna. I budgetbetänkandet för 2019 bedömde utskottet att återkommande omprioriteringar inverkar negativt på försvarets möjligheter att utveckla operativ förmåga på både lång och kort sikt. Ökande volymer av tillgängliga fullt utrustade, bemannade och utbildade förband framhölls som ett viktigt mål, vilket på sikt bedömdes kräva ökade ekonomiska resurser men också bättre, mer kostnadseffektiva och transparenta materielansaffningsprocesser. För arméstridskrafterna betonade utskottet vidare betydelsen av en inventering av materiel och en förbättrad försörjning av mängdmateriel. Utskottet konstaterade dessutom att FMV:s omkostnader som andel av de fakturerade intäkterna fortfarande låg på sådana nivåer att arbetet med att öka kostnadseffektiviteten i materieförsörjningsprocessen behövde intensifieras ytterligare. Riksdagen tillkännagav även för regeringen att Försvarsmakten borde få i uppdrag att ta fram reviderade investeringsplaner med anledning av kritiken från Ekonomistyrningsverket (ESV) om att myndigheten i dag varken ger en översikt över materielobjektens eller vidmakthållandeåtgärdernas förväntade utfall över tid eller hur materieförsörjningen prioriteras inom det beräknade anslaget (bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:89). I vårändringsbudgeten för 2019 föreslog regeringen vidare att riksdagen skulle godkänna investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2019–2024 samt godkänna

investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2019–2024 som riktlinjer för Försvarsmaktens investeringar (tabellerna 6.1 och 6.2 i prop. 2018/19:99 s. 107). Eftersom regeringen lämnat förslag till reviderade investeringsplaner mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande ansåg regeringen att tillkännagivandet var slutbehandlat. Utskottet framhöll i sitt yttrande till finansutskottet (yttr. 2018/19:FöU5y) att investeringsplaner i ekonomisk balans är en nödvändig grund för att kunna prioritera de åtgärder som ger största möjliga operativa förmåga inom de ekonomiska ramarna. Utskottet ansåg i likhet med regeringen att riksdagens tillkännagivande var slutbehandlat.

Samtidigt som utskottet värdesatte att regeringen tagit flera viktiga steg för att förbättra riksdagens möjligheter att följa upp pågående materielprojekt och att fatta investeringsbeslut på strategisk nivå såg utskottet med oro på de avvikelser som regeringen hade redovisat i budgetpropositionen för 2019 (bet 2018/19:FöU1). Vilka eventuella operativa konsekvenser som förseningar får för krigsförbanden menade utskottet att det inte gick att utläsa av propositionen. Utskottet har under flera år konstaterat att förseningar och ekonomisk omplanering bidrar till att krigsorganisationens materieluppfyllnad blir lägre än vad som är önskvärt.

Den utredare som fått i uppdrag att lämna förslag på bl.a. åtgärder för samverkansformer mellan offentliga och privata aktörer i syfte att säkerställa totalförsvarets kritiska behov i händelse av höjd beredskap och då ytterst i krig överlämnade sitt betänkande Näringslivets roll inom totalförsvaret (SOU 2019:51) i december 2019. Uppdraget inkluderade även möjligheter för staten att ställa krav på näringslivet, att öka dess incitament att beakta totalförsvarets behov och att föreslå åtgärder för att stärka den försvarsmaterielrelaterade försörjningstryggheten under olika förhållanden. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller försvarslogistik överlämnades utredningen Logistik för högre försvarsberedskap till försvarsministern i december 2016 (SOU 2016:88). Utredningen föreslog bl.a. att Försvarsmakten ska ansvara för att driftsstyra och vidmakthålla myndighetens materiel och att verksamhetsområdet förråd, service och verkstäder inom FMV förs över till Försvarsmakten. Vidare föreslog utredningen en ny finansiell styrmodell där de finansiella flödena skulle renodlas. Förslaget var att FMV skulle få dispositionsrätten till investeringsanslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar och samtidigt få ett eget förvaltningsanslag. Riksdagen biföll regeringens förslag till reform i budgetbetänkandet för 2019 (bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:88). Därmed förändrades uppgiftsfördelningen mellan Försvarsmakten och FMV. FMV disponerar i dag huvuddelen av anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar, som avser leverantörsutgifter för leveranser. Anskaffningsverksamheten är styrd av Försvarsmaktens investeringsplan som efter ett tillkännagivande från riksdagen i samma budgetbetänkande reviderades så att Försvarsmakten tvingades prioritera materielförsörjningen inom det beräknade anslaget. Reformen innebär att viss

verksamhet vid FMV som tidigare varit finansierad av avgifter från bl.a. anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar istället finansieras direkt från anslaget 1:11 FMV. Detta höjdes därför från ca 92 miljoner kronor (2018) till ca 1,78 miljarder kronor 2019 främst för myndighetens förvaltningskostnader. Utskottet framhöll i betänkandet att uppbyggnaden av försvaret kräver god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning och framhöll att anslagsändamålen tydligt och transparent bör beskriva den verksamhet som anslagen är avsedda att finansiera.

I årsredovisningen för 2019 (19FMV5235-4:1) uppger FMV att leveransförmågan sjunkit från 86 procent 2018 till 82 procent 2019. Av de leveranser som Försvarsmakten identifierat som särskilt viktiga uppgick leveransförmågan till 80 procent 2019 jämfört med 88 procent 2018. Utfallet var väntat enligt FMV då det påverkats av den stora omställningen och de förändrade ansvarsförhållanden i relation till Försvarsmakten.

I budgetbeslutet för 2020 anvisade riksdagen ca 1,8 miljarder kronor till anslaget 1:11 Försvarets materielverk. I regleringsbrevet för Försvarets materielverk fördelade regeringen dessa medel på sex anslagsposter där myndighetsförvaltning är den största (drygt 1 miljard kronor) följt av posten direkta utgifter i materielanskaffningen (drygt 600 miljoner kronor).

I budgetpropositionen för 2020 understryker regeringen att materiel- och logistikförsörjningen för närvarande går igenom en omfattande förändring baserad på förslagen i betänkandet Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88). En förbättrad riskvärdering och riskhantering i materieförsörjningen utgör viktiga delar tillsammans med fortsatt metodutveckling för att öka tillförlitligheten och genomförbarheten i Försvarsmaktens förslag till investeringsplaner. Regeringen följer myndigheternas arbete och utvecklar styrningen och uppföljningen i linje med rekommendationerna i Statskontorets rapport När planeringen möter verkligheten (2018:27). Regeringen anför vidare att stridsflygförmågan, undervattensförmågan och integritetskritiska delar av ledningssystemområdet såsom sensorer, telekrig och krypto, utgör väsentliga säkerhetsintressen för Sverige. Mot bakgrund av Försvarsberednings bedömning att det bl.a. finns ett behov av ökad tydlighet kring statens roll och åtagande kring de väsentliga säkerhetsintressena och att regeringen tillsammans med berörda aktörer bör utforma en materieförsörjningsstrategi för det militära försvaret aviserar regeringen att den återkommer i dessa frågor.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsförslagen om att förstärka materieförsörjningen och försvarslogistiken kan utskottet konstatera att dessa för närvarande går igenom en omfattande förändring. Regeringen har även redovisat att riskvärderingen och riskhantering i materieförsörjningen har förbättrats och att tillförlitligheten och genomförbarheten i Försvarsmaktens förslag till investeringsplaner har ökat. I budgetpropositionen för 2020 framkommer att regeringen

följer myndigheternas arbete och utvecklar såväl styrning som uppföljning inom området. Utskottet utgår från att regeringen kommer att redovisa resultatet av arbetet med att förstärka både materielförsörjningen och försvarslogistiken och därför ser inte utskottet några skäl att tillstyrka yrkandena 11 och 13 i motion 2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) eller yrkande 21 i motion 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD).

Utskottet kan vidare konstatera att regeringen aviserat att man avser att återkomma i fråga om en materielförsörjningsstrategi för det militära försvaret. Vidare har Försvarsberedningen pekat på behovet av ökad tydlighet kring statens roll och åtaganden när det gäller de väsentliga säkerhetsintressena. Utskottet står fast vid bedömningen att materielförsörjningen måste ses som instrumentell för att höja krigsförbandens operativa förmåga och ser i nuläget inga skäl att föregripa hur detta hanteras inom ramen för den kommande beredningen av en försvarspolitisk inriktningsproposition. Utskottet avstyrker därför yrkande 34 i motion 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD).

När det gäller FMV:s effektivitet och roll kan utskottet konstatera att reformen när det gäller ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materielförsörjningen som infördes 2019 kan bidra till ökad kostnadskontroll och spårbarhet. Då utskottet utgår från att regeringen kommer att följa FMV:s leveransförmågan och effektivitet ser utskottet inte några skäl att tillstyrka yrkande 14 i motion 2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD).

Försvarsindustrifrågor och export

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden främst med hänvisning till att utskottet inte ser skäl att föregripa det kommande försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Jämför reservation 9 (M).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M) anförs att EU:s upphandlingslagstiftning som bl.a. lett fram till våra väsentliga säkerhetsintressen behöver tydliggöras. Lagstiftningen bedöms inte vara speciellt välanpassad till det försämrade säkerhetspolitiska läge som vi befinner oss i. Inom ett antal områden står sig svensk industri mycket stark i konkurrens med omvärlden. Flera av dessa har en självklar roll redan i dag inom försvaret, men det utvecklas nya tekniker och produkter som vi måste bli bättre på att ta tillvara och integrera i våra systemlösningar. Motionärerna vill se en strategisk vision för den svenska materielförsörjningen som utgår ifrån specifikt svenska förhållanden för att uppnå maximal operativ förmåga. Vilka krav staten ska ställa på våra försvarsföretag måste bli tydligare och även vad staten är beredd

att bidra med. Motionärerna föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs om villkoren för Sverigebaserad försvarsindustri (yrkande 3).

I kommittémotion 2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anförs motionärerna att de vill se en fortsatt satsning och utveckling av svensk försvarsexport eftersom det i grunden är en förutsättning för ett starkt och kostnadseffektivt inhemskt försvar (yrkande 13). Motionärerna ser internationell handel som nödvändig för svensk ekonomi och bedömer att handel generellt gynnar alla parter. Motionärerna understryker därför vikten av att staten tar ansvar för att skapa de förutsättningar som krävs för att den svenska exportindustrin ska kunna utvecklas på ett effektivt sätt.

I kommittémotion 2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) anförs att Sverige ska ha en egen fungerande försvarsindustri (yrkande 6). Motionärerna anser att principerna för vapenexport ska baseras på en avvägning mellan Sveriges försvarsindustriella och säkerhetspolitiska intressen och hänsynstaganden till svenska utrikespolitiska mål, situationen för mänskliga rättigheter i mottagarlandet och till risken för anfallskrig eller att vapnen används mot den egna befolkningen. Motionärerna stöder dessa principer och välkomnar att man framöver även vill ta hänsyn till graden av demokrati i mottagarlandet, under förutsättning att möjlighet finns till nyanserade bedömningar i enlighet med gällande regelverk. Vidare finns EU:s gemensamma ställningstagande om principerna för vapenexport och kriterier som ska beaktas innan beslut fattas om krigsmaterielexport. Motionärerna anförs att dessa kriterier ska följas. Sveriges handelsfrihet eller möjlighet att bedriva en inhemsk dynamisk försvarsindustri får emellertid aldrig inskränkas. Därför måste Sveriges och övriga medlemsstaternas möjlighet att tillämpa artikel 346 i EU:s funktionsfördrag om skyddandet av inhemska försvarsindustrier respekteras (yrkande 7).

I motion 2019/20:2280 av John Widegren (M) anförs motionären att regeringen bör ta fram en strategi för hur vi bäst stärker och utvecklar svensk försvarsindustri. Den svenska försvarsindustrin har en viktig roll i den tillväxten och spelar enligt motionären en central roll för vår försvarsförmåga. För detta krävs att Sverige tar fram en samlad strategi för hur svenskt försvar och försvarsindustri ska stärkas och utvecklas framåt i ett modernt politiskt och ekonomiskt försvarslandskap.

Bakgrund och tidigare behandling

När regeringen beskrev inriktningen för den innevarande perioden i propositionen Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109) anförs att det fortsatta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. I sammanhanget beskrev regeringen att artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ger medlemsstaterna möjligheter att under vissa förutsättningar göra sådana undantag från EU-

rätten, inklusive från försvarsupphandlingsdirektivet, som är nödvändiga för att skydda nationella väsentliga säkerhetsintressen. Regeringen konstaterade att Sverige även fortsättningsvis avsåg att utnyttja den möjligheten när det är nödvändigt för att skydda ett väsentligt säkerhetsintresse.

Regeringen tillsatte en särskild utredare 2016 med uppgift att föreslå hur materieförsörjningen skulle prioriteras och effektiviseras med syfte att säkra den operativa förmågan efter 2020 (dir. 2016:110). Utredningen fick även i uppdrag att bedöma möjligheterna och riskerna med internationellt samarbete. I utredningen om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov konstaterades att Sverige jämfört med tidigare har kommit att bli en relativt liten kund hos exportberoende försvars- och säkerhetsföretag som är verksamma i Sverige. Utredningen konstaterade även att ett antal större beslut om utveckling och anskaffning har baserats på kostnadsberäkningar där utgångspunkten har varit att Sverige vid en senare tidpunkt skulle få en exportkund att dela kostnader med. Kostnadsberäkningar i Försvarsmaktens investeringsplan som baseras på framtida förmodade exportintäkter eller förmodad kostnadsdelning medför enligt utredningens bedömning en risk för underfinansiering om exportaffären uteblir. Enligt utredningen blir det svårt för beslutsfattare i hela kedjan från riksdagen och regeringen till ansvariga myndigheter att överblicka vad besluten får för konsekvenser för såväl samlad operativ förmåga som ekonomiska ramar.

När det gäller exportens roll i att främja en kostnadseffektiv materieförsörjning konstaterade utredningen att det antal system som Sverige beställer i dag inte motsvarar en beläggning som gör att industrin kan behålla nödvändig kompetens. För att behålla relevant kompetens över tid krävs därför beställningar som går utöver materielbehoven i den nuvarande försvarsmaktsorganisationen. När det gäller exportstödjande verksamhet som medel för att främja en kostnadseffektiv materieförsörjning hade utredningen samtidigt erfarit att export i sig inte alltid stärker Försvarsmaktens operativa förmåga. Utredningen bedömde att ökade exportintäkter och kostnadsdelning inte ensamt bidrar till en kostnadseffektiv materieförsörjning. Utredningen ansåg att det även kunde bero på hur en enskild exportbeställning påverkade myndigheternas egna resurser och industrins möjligheter att leverera kravställd materiel till Försvarsmakten såväl i fred som vid höjd beredskap och i krig. Utredningen menade att internationella försvarsmaterielsamarbeten och exportaffärer även kan genomföras med relativt omfattande krav på teknologiöverföring för t.ex. stridsflyg. Överväganden om vilka länder Sverige vill dela försvarsteknologi med, inte minst när det gäller kompetens och systemkunskap om förmågor som pekats ut som väsentliga säkerhetsintressen, är därför nödvändiga enligt utredningen. Utredningen föreslog därför att analyser av möjligheter och risker i högre grad genomförs och redovisas inför beslut om internationella materielsamarbeten och export samt att förmodade intäkter och kostnadsdelning från export inte ska ingå i investeringskalkylerna (SOU 2018:7).

I budgetpropositionen för 2020 framhåller regeringen att exporten av försvarsmateriel är en förutsättning för att upprätthålla och utveckla en försvarsindustriell och teknologisk bas som kan stödja utvecklingen av Försvarsmaktens operativa förmåga och bidra till att upprätthålla nationell integritet och självständighet i förhållande till andra stater. Regeringen bedömer att en sådan bas är särskilt betydelsefull inom undervattens- och stridsflygområdet. Regeringen anför att statens exportstödjande verksamhet också ska utgå från en säkerhetspolitisk helhetsbedömning som inbegriper konsekvenserna för Försvarsmaktens operativa förmåga. En grundläggande förutsättning för den exportrelaterade verksamheten är vidare ett positivt förhandsbesked från Inspektionen för strategiska produkter (ISP) om ärendet faller under regleringen i lagen (1992:1300) om krigsmateriel. Vid ISP:s tillståndsgivning görs en helhetsbedömning av alla omständigheter som är betydelsefulla för ärendet där bl.a. den mottagande statens demokratiska status utgör ett centralt villkor, i enlighet med det svenska exportkontrollregelverket.

I Försvarsmaktens budgetunderlag för 2021 (FM2019-9956:17) redovisar myndigheten att den exportrelaterade verksamheten generellt inte bidrar med försvarsnytta och därför föreslår man att verksamheten bedrivs med full kostnadstäckning som ekonomiskt mål. Om styrningen om avsteg från full kostnadstäckning vid export av JAS C/D/E ska fortsätta att gälla från 2021 och framåt föreslår Försvarsmakten att regeringen t.ex. anger detta i förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten eftersom en ettårig styrning inte bedöms ge tillräcklig långsiktighet när det gäller prissättningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att exporten av försvarsmateriel är en förutsättning för att upprätthålla och utveckla en försvarsindustriell och teknologisk bas som kan stödja utvecklingen av Försvarsmaktens operativa förmåga och bidra till att upprätthålla nationell integritet och självständighet i förhållande till andra stater. Utskottet kan samtidigt konstatera att såväl Försvarsmakten som tidigare utredning angett att det inte är så att den exportrelaterade verksamheten generellt bidrar med försvarsnytta eller stärker operativ förmåga. När riksdagen bemyndigat regeringen att besluta om export av JAS 39 C/D har villkoret bl.a. varit att exporten skulle bidra till den operativa förmågan. Utskottet utgår från att regeringen systematisk bedömer möjligheter och risker i olika exportärenden. Utskottet ser dessutom inga skäl att avvika från regeringens nuvarande inriktning om att industri- och marknadsfrågor bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet att tillgodose säkerhetsintressen.

Utskottet finner inga skäl att nu ompröva enskilda delar av den helhet som materieförsörjningen, försvarsindustrins villkor och exportens betydelse utgör. Utskottet kan konstatera att regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2020 med en försvarspolitisk inriktningsproposition

där dessa frågor kan behandlas. Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Försvarssamarbete inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden eftersom utskottet inte ser några skäl att förändra inriktningen eller omfattningen av etablerat försvarssamarbete inom EU.

Jämför reservation 10 (KD), 11 (L) 12 (SD) och 13 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) anförts att regeringen bör verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring (yrkande 7). Motionärerna ser det i grunden som positivt att EU stärker sitt engagemang på försvarspolitikens område och menar att det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) kan bidra till att utveckla unionens operativa förmåga att genomföra militära kris-hanteringssuppgifter. I motionen framhålls att EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett komplement till utrikespolitiken och dess målsättningar. Motionärerna menar att även EU:s försvarssamarbete bör tjäna som komplement till Nato och medlemsländernas nationella försvar. De frågor som EU-samarbetet bör omfatta är t.ex. militär forskning och utveckling av försvarsmateriel, asymmetrisk (icke-konventionell) krigföring samt effektivisering av lednings- och samordningssystem för att underlätta trupptransporter mellan medlemsländer och EU-gemensamma försvarsinsatser. Nato har påbörjat ett arbete för att bygga upp kompetensen kring asymmetrisk krigföring genom Nato Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence och EU behöver enligt motionärerna utveckla kompetens på området i samverkan med Nato.

I partimotion 2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) anförts att man bör fördjupa det europeiska försvarssamarbetet (yrkande 11). Enligt motionärerna är Nato Sveriges viktigaste samarbetsorganisation för säkerhet och försvar. Dock måste Europas länder själva öka sin försvarsförmåga och EU bör verka för att medlemsländerna ökar sina nationella kapaciteter samt att samarbetet mellan medlemsländerna ökar inom försvarsområdet. Motionärerna föreslår att Sverige i högre grad deltar i Pesco och blir drivande för nya program.

Bakgrund och tidigare behandling

När det gäller den övergripande inriktningen för finansiering av EU-projekt beslutade riksdagen vid Sveriges EU-inträde om principer om neutralitet för statens budget (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67).

Neutraliteten innebär att när ett beslut på EU-nivå leder till en ökning av den svenska EU-avgiften ska ökningen finansieras genom en utgiftsminskning inom det utgiftsområde till vilket EU-åtgärden kan hänföras.

I det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets behandling av den försvarspolitiska propositionen delade utskottet regeringens syn att samarbetet i EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik (bet. 2014/15:UFöU5). Utskottet instämde även i regeringens bedömning att ett starkt europeiskt samarbete, med EU som kärna, är av stor vikt mot bakgrund av den ryska aggressionen i Ukraina. I försvarsutskottets betänkande 2017/18:FöU3 konstaterade utskottet att riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Utskottet framhöll likt tidigare att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och att hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Utskottet stod fast vid sin bedömning att Sverige aktivt bör söka deltagande i bilaterala och multilaterala samarbeten med tyngdpunkt i norra Europa.

Rådet beslutade om att upprätta det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen (Pesco) den 11 december 2017. Pesco är baserat på artikel 42 och 46 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) samt dess protokoll nr 10. Regeringen föreslog i proposition 2017/18:44 att Sverige skulle delta i Pesco. Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet föreslog i betänkande 2017/18:UFöU3 att regeringens förslag om ett svenskt deltagande i Pesco skulle bifallas. Betänkandet fick stöd av kammaren (bet. 2017/18:UFöU3, rskr. 2017/18:94). Det är upp till de medlemsstater som medverkar i Pesco att själva bestämma hur många projekt de vill delta i. Projekten samfinansieras av de deltagande medlemsstaterna.

Den 5 december 2017 informerade försvarsminister Peter Hultqvist utskottet om det svenska deltagandet i Pesco (prot. 2017/18:14). Försvarsministern har sedan dess regelbundet uppdaterat utskottet om det svenska deltagandet. Regeringens inriktningsbeslut till Försvarsmakten fattades den 18 december 2017 (2017/01724/MFI). Med utgångspunkt i de svenska principerna för materielförsörjning anger regeringen där att Försvarsmaktens värdering av internationella materiel- och logistik-samarbeten ska vara hur samarbetet bidrar till att uppfylla Försvarsmaktens operativa behov. I den mån det är relevant ska även säkerhetspolitiska aspekter beaktas. Om dessa förutsättningar är uppfyllda ska Försvarsmakten också beakta möjligheten att ett samarbete kan få stöd från det europeiska försvarsindustriprogrammet. Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2020 ska Försvarsmakten bistå Regeringskansliet i genomförandet av Pesco, inklusive i framtagandet av den nationella genomförandeplanen och i analyser av Pescoprojekten. Regeringen har även gett Försvarsmakten i uppdrag att samverka med och samordna processer samt arbetssätt när det gäller Pesco med FMV och Totalförsvarets forskningsinstitut.

I försvarsutskottets utlåtande Start för Europeiska försvarsfonden (utl. 2017/18:FöU10) anförde utskottet vidare att man anser att Sverige bör vara drivande i att utveckla samarbetet på de områden där det finns samarbets- och effektiviseringsvinster och där man genom samarbete kan höja såväl enskilda försvarsförmågor som den EU-gemensamma försvarsförmågan. Samtidigt framhölls att medlemsstaternas kompetens på området bör värnas och att det bör finnas handlingsfrihet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja det nationella försvaret. Utskottet anförde också att Sverige bör verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU.

I sitt budgetunderlag för 2021 (FM2019-9956:17) redovisar Försvarsmakten att man behöver säkerställa förmågan att omsätta resultat från genomförd forskning och utveckling till operativ förmåga, genom utveckling av materiel och genom att nyttja Europeiska försvarsfonden (European Defence Fund EDF). Vidare konstaterar Försvarsmakten att det krävs medfinansiering från de länder som vill få medel ur fonden. Försvarsmakten betonar att det finns kvarstående osäkerheter eftersom det ännu inte är fastställt hur medfinansieringsmekanismen ska utformas, men man redovisar bl.a. att man i sitt budgetunderlag har antagit att kostnaden för EDF uppgår till 350 miljoner kronor per år fr.o.m. 2021. (Detta är istället för det tidigare antagandet om 770 miljoner kronor per år för Sveriges finansiering av EDF.) Försvarsmakten har dessutom avsatt medel för materielutveckling, inklusive begränsad medfinansiering av EDF, i en trappa upp till 200 miljoner kronor per år 2025 och därefter.

Utredningen om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov som även hade i uppdrag att bedöma möjligheterna och riskerna med internationellt samarbete (dir. 2016:110) föreslog bl.a. att analyser av möjligheter och risker i högre grad ska genomföras och redovisas inför beslut om internationella materielsamarbeten och export. Utredningen framhöll att analyser visat att två länders anskaffningsprojekt som sammanfaller helt och hållet skulle kunna ge en större serietillverkning och kostnadsbesparingar. Analyserna visade också att ju mer ländernas krav på anskaffningsprojekten skiljer sig åt desto mindre blir vinsten med ett samarbete. Kraven kan t.o.m. vara så olika att fördyringarna och förseningarna blir större än kostnadsminskningarna. Att inför projekt skapa tydliga avstämningstidpunkter där beslut kan fattas om att avbryta ett samarbete bedömde utredningen som en viktig möjlighet för att kunna lämna ett projekt som utvecklats på ett sådant sätt att vinsterna med samarbetet uteblivit (SOU 2018:7).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller grunden att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och att hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Riksdagen har bifallit regeringens förslag om ett svenskt deltagande i Pesco och projekten samfinansieras av de deltagande medlemsstaterna. Utskottet delar regeringens bedömning att

Försvarsmaktens värdering av internationella materiel- och logistik-samarbeten ska utgå från hur samarbetet bidrar till att uppfylla Försvarsmaktens operativa behov.

Utskottet vidhåller även uppfattningen att Sverige bör verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU och kan konstatera att ökning av den svenska EU-avgiften finansieras genom en utgiftsminskning inom det utgiftsområde till vilket EU-åtgärden kan hänföras. Utskottet har understrukt att Sverige ska vara drivande i att utveckla samarbetet på de områden där det finns samarbets- och effektiviseringsvinster och där man genom samarbete kan höja såväl enskilda försvarsförmågor som den EU-gemensamma försvarsförmågan. Utskottet kan konstatera att det inte fastställts hur medfinansieringsmekanismen ska utformas och att Försvarsmakten har antagit att grundkostnaden för EDF uppgår till 350 miljoner kronor per år med en årlig medfinansiering om 200 miljoner kronor därutöver. Utskottet avser följa hur dessa samarbeten utvecklas och utgår från att regeringen även fortsättningsvis redovisar såväl risker som möjligheter med dessa. Mot denna bakgrund ser inte utskottet några skäl att tillstyrka motionsförslagen om en förändrad inriktning eller omfattning av etablerat försvarssamarbete inom EU.

Internationellt samarbete i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet välkomnar att regeringen har fördjupat de aktuella internationella samarbetena i flera steg och därigenom vidtar åtgärder för att realisera den försvars- och säkerhetspolitiska inriktningen inom området. Utskottet ser inte behov av ytterligare åtgärder i nuläget.

Jämför reservation 12 (SD) och 13 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) framhåller motionärerna att insamling av mätdata från många sensorer inom försvarsgrenarna möjliggör utnyttjande av gemensamma lägesbilder. Sådana gemensamma lägesbilder ökar möjligheten för försvarssystemen att verka mot fientliga mål. De framhåller vidare att Sveriges samarbete med Finland har lett till en rad konkreta resultat; bl.a. har länderna nu möjlighet att ta del av en gemensam sjölägesbild, vilket har ökat vår förmåga att skydda våra sjöförbindelser. Utöver det har svenska och finska flygstridskrafter verkat integrerat i varandras luftförsvar. Motionärerna föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs om en gemensam lägesbild (yrkande 8).

I kommittémotion 2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) föreslår motionärerna att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas (yrkande 2). Motionärerna ser ett fördjupat försvarssamarbete

som ett naturligt fortsatt steg eftersom Sverige gemensamt med övriga nordiska länder etablerade en solidaritetsförklaring år 2011.

I kommittémotion 2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anförs att Sverige behöver utveckla förmågan att ge och ta emot internationell hjälp vid en kris (yrkande 10). Motionärerna konstaterar att den svenska säkerhetsdoktrinen bygger på att vi ska få hjälp i händelse av att vi blir angripna och att Lissabonfördragets paragraf 42.7 tydligt anger att alla EU-länder förbinder sig att solidariskt stödja varandra i händelse av militärt angrepp. Sverige saknar dock förmåga både att ge och att ta emot stöd. En helt grundläggande förutsättning är enligt motionärerna att vi kan skydda de områden och platser dit hjälpen kan anlända.

Bakgrund och tidigare behandling

I november 2008 behandlade utrikesutskottet regeringens proposition Lissabonfördraget (prop. 2007/08:168, bet. 2008/09:UU8, rskr. 2008/09:64). Lissabonfördraget anger att den gemensamma försvarspolitiken kommer att leda till ett gemensamt försvar men anger att detta ska ske först när Europeiska rådet enhälligt fattar ett sådant beslut. Därmed kan det inte fattas något beslut om ett gemensamt försvar i framtiden, om inte alla medlemsstater så skulle önska. Det innebar enligt utrikesutskottets bedömning att villkoren för att EU skulle kunna besluta om ett gemensamt försvar var oförändrade. Det framgick även att bestämmelsen inte skulle påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik. Vidare framhöll utrikesutskottet att det i en ny bestämmelse angavs att om en medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrepp på sitt territorium är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga. Solidaritetsklausulen bedömdes inte ställa krav på militärt bistånd till andra medlemsstater. I betänkandet anfördes att det snarare handlade om viljan att hjälpa andra medlemsstater i händelse av en katastrof eller en terrorattack och att det fick ankomma på medlemsstaterna själva att välja på vilket sätt de vill hjälpa varandra.

I mars 2009 presenterade regeringen sina förslag och bedömningar för riksdagen i fråga om en ny försvarspolitisk inriktning (prop. 2008/09:140). Regeringen ansåg i likhet med Försvarsberedningen att Sverige bör ha förmåga att ge och ta emot stöd, som också kan vara militärt. Regeringen ansåg att det nordiska samarbetet inom försvarsområdet borde fördjupas. I propositionen anfördes att Försvarsmaktens samverkansförmåga bör utvecklas i detta avseende och att Finland utvecklar sådan förmåga till interoperabilitet. Regeringen framhöll att man ville se ett långtgående nordiskt samarbete och man såg inga principiella begränsningar för sådana samarbeten så länge den nationella beslutanderätten i fråga om operativ förmåga består. Det bedömdes ha en positiv påverkan på säkerhetsutvecklingen i vårt närområde och regeringen såg det som ett komplement till och en naturlig utveckling av de europeiska och euroatlantiska samarbetena, framförallt inom EU och Nato.

När den försvarspolitiska inriktningen bereddes ställde sig utskottet bakom den av regeringen deklarerade solidaritetsförklaringen som omfattar EU-medlemmar samt Norge och Island (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10). Utrikesutskottet hade fått tillfälle att yttra sig (yttr. 2008/09:UU4y) till försvarsutskottet över de delar i propositionen och de motioner som hade anknytning till utskottets beredningsområde. Utskottet ställde sig bakom vad utrikesutskottet framhållit i sitt yttrande om den säkerhetspolitiska inriktningen som helhet och hade ingen annan uppfattning än den utrikesutskottet anförde.

Den 5 november 2009 undertecknade försvarsminister Sten Tolgfors ett samförståndsavtal mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om nordiskt försvarssamarbete (SÖ 2009:58). Sedan 2009 har Sverige och Finland diskuterat olika sätt att utveckla försvarssamarbetet mellan länderna. Samarbetet med Finland har fördjupats i flera steg under de senaste åren och under våren 2014 antogs en handlingsplan. Den 9 juli 2018 undertecknade försvarsminister Peter Hultqvist ett samförståndsavtal om det svensk-finska försvarssamarbetet. Samförståndsavtalet är ett övergripande politiskt ramverk och målsättningen med försvarssamarbetet är bl.a. att förbättra ländernas försvarsförmåga, att möjliggöra gemensamt operativt agerande och att främja gemensamma intressen på försvarsområdet inom ramen för den försvarspolitiska inriktning som det fattats beslut om.

I den senaste försvarspolitiska inriktningspropositionen för 2016–2020 gjorde regeringen bedömningen att ett ytterligare fördjupat försvarssamarbete med Finland var av särskild vikt och hade blivit än viktigare mot bakgrund av händelseutvecklingen i vårt närområde (prop. 2014/15:109). Regeringen uppgav att den såg stora möjligheter till ett långtgående samarbete med Finland inom alla stridskrafter. Regeringen gjorde också bedömningen att försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige bör utvecklas till att omfatta operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser i olika scenarier. Som exempel på sådana scenarier angavs hävdandet av respektive lands territoriella integritet och utövande av rätten till självförsvar enligt artikel 51 i FN:s stadga. Vidare anfördes att sådan planering bör vara ett komplement till, men skilt från, respektive lands nationella planering samt att samarbetet innebär en möjlighet till gemensamt agerande, men inte några utfästelser. Regeringen uttalade även att den avsåg att tillsätta en utredning med uppgift att se över de rättsliga förutsättningarna för det svensk-finska samarbetet. Utskottet behandlade regeringens fyra förslag till riksdagsbeslut i den försvarspolitiska inriktningspropositionen. D.v.s. bl.a. att målet för det militära försvaret fr.o.m. 2016 skulle vara att enskilt och *tillsammans med andra*, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut och godkände regeringens förslag (bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251). Utskottet hade vidare föreslagit att avsnitt 4 Säkerhetspolitiken i regeringens proposition tillsammans med eventuella följdmotioner inom området skulle lämnas över till ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU) för

gemensam beredning. Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet ställde sig bakom regeringens bedömningar i fråga om fördjupningen av det försvarspolitiska samarbetet med Finland och välkomnade regeringens avsikt att tillsätta en utredning med uppgift att se över de rättsliga förutsättningarna för det svensk-finska samarbetet (bet. 2014/15:UFöU5).

Regeringen beslutade den 12 november 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera förutsättningarna för Sverige att agera gemensamt med en annan stat för att möta ett väpnat angrepp mot någon av staterna samt för att hindra kränkningar av någon av staternas territorium i fred och under krig mellan främmande stater. Analysen skulle avse förutsättningarna att agera med militära resurser enligt regeringsformen och under förutsättning att nödvändiga politiska beslut fattats (dir. 2015:111). Uppdraget var inte begränsat till samarbete med ett visst land men samarbetet med Finland berördes särskilt i direktiven. Utredningen antog namnet Förutsättningsutredningen och överlämnade i september 2016 sitt betänkande Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete (SOU 2016:64). Den 23 mars 2017 gav regeringen sedan en särskild utredare i uppdrag att se över vissa delar av de rättsliga förutsättningarna för Sveriges försvarssamarbete med Finland, med utgångspunkt i den analys av regeringsformens reglering som gjorts i Förutsättningsutredningens betänkande. Syftet med utredningen var att tillförsäkra att nödvändiga beslut om att ge och ta emot militärt stöd inom ramen för det svensk-finska försvarssamarbetet kan fattas med tillräcklig skyndsamhet samt att finska styrkor som lämnar stöd till Sverige ska ha de befogenheter i Sverige som är nödvändiga (dir. 2017:30). I uppdraget ingick bl.a. att överväga och lämna förslag på en författningsreglering som bemyndigar regeringen att inom det svensk-finska försvarssamarbetet fatta vissa beslut om att ge och ta emot militärt stöd samt att överväga vilka befogenheter finska styrkor som lämnar militärt stöd till Sverige behöver, samt lämna förslag på nödvändig författningsreglering av befogenheterna. Utredningen, som tog namnet Utredningen om en rättslig reglering av försvarssamarbetet med Finland, överlämnade betänkandet En lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland (SOU 2018:31) till försvarsminister Peter Hultqvist i april 2018. Efter beredning inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) beslutade regeringen den 5 mars 2019 om en proposition till riksdagen om lagreglering av det operativa militära stödet mellan Sverige och Finland.

När det gäller Nordefco är det ett stabsarbetsforum som syftar till att identifiera, planera och initiera projekt som därefter implementeras i medlemsländernas respektive linjeorganisationer. Sverige var ordförande i Nordefco under 2019. Sveriges ordförandeskap koncentrerades till att påbörja genomförandet av Nordefcos VISION 2025 som antogs hösten 2018. Den nya visionen skiftar fokus från samarbete i fred, med primärt syfte att hitta kostnadseffektiva produktionslösningar, till samarbete i kris och konflikt i syfte att uppnå operativ effekt. En övergripande målsättning för Nordefco har

varit att slutföra pågående projekt för att skapa förutsättningar för en ny inriktning.

Utskottets ställningstagande

När det gäller såväl förmågan att ge och ta emot internationell hjälp som det nordiska försvarssamarbetet inom Nordefco och Sveriges samarbete med Finland kan utskottet konstatera att dessa frågor sedan länge är en viktig och integrerad del av den försvars- och säkerhetspolitiska inriktningen. Utskottet kan konstatera att förmågan att ge och ta emot stöd tillsammans med ett fördjupat nordiskt samarbete framhölls 2009 inom ramen för den försvarspolitiska inriktningen. Att ytterligare fördjupat försvarssamarbete med Finland är av särskild vikt har även framhållits i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet för 2016–2020. Bedömningen var att försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland borde utvecklas till att omfatta operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser i scenarier som bl.a. hävdandet av respektive lands territoriella integritet.

Utskottet välkomnar att regeringen har fördjupat dessa samarbeten i flera steg och därigenom vidtar åtgärder för att realisera den försvars- och säkerhetspolitiska inriktningen inom området. Samarbetena i kris och konflikt har förstärkts för att uppnå operativ effekt. Utskottet ser inte behov av ytterligare åtgärder i nuläget och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden.

Utländska köp av strategiska fastigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden eftersom utskottet anser att det inte finns skäl att föregripa ytterligare lagändringar inom området.

Jämför reservation 14 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:759 av Björn Söder m.fl. (SD) anför motionärerna att regeringen bör ta fram förslag till lagstiftning för att utestänga företag med kopplingar till icke-demokratiska regimers underrättelsetjänster från att leverera kritisk infrastruktur. Enligt motionen finns det starka indikationer på att Kina är inställt på konfrontation snarare än fredlig samverkan med västvärlden. Kinas nuvarande strategi mot väst fokuserar på information och infiltration, ofta genom investeringar och strategiska förvärv inom ett brett spektrum. Motionärerna vill mot den bakgrunden begränsa möjligheten för icke-demokratiska, totalitära regimer att förvärva företag och andra samhällskritiska funktioner inom infrastruktur från it och telekom till fysisk sådan.

I motion 2019/20:1413 av Johan Löfstrand m.fl. (S) beskrivs hur Pargas utanför Åbo hamnade mitt i storpolitikens centrum sedan en stor insats genomförts mot en rysk affärsman som målmedvetet köpt upp fastighet efter fastighet vid djupfarleder i skärgården. Enligt motionärerna handlar det totalt om ett tiotal öar. Omfattande nybyggnationer av hus och helikopterplattor har sedan skett på öarna som av allt att döma sedan stått övergivna. Områden som omfattas av allemansrätten började skyltas om som förbjudna områden, och kameraövervakningen var omfattande. Allt skedde inför öppen ridå och med byggnadstillstånd. Motionärerna menar att det skulle ha kunnat vara i Sverige. Därför föreslår de att utländska köp av tomter och fastigheter på strategiska platser ska kunna stoppas om köpet kan anses få negativa konsekvenser för Sveriges säkerhet.

I motion 2019/20:2865 av Boriana Åberg (M) anför motionären att utländska aktörers möjligheter att köpa strategiska fastigheter i Sverige bör begränsas. Det rysk-tyska bolaget Nord Stream 2 hyrde under drygt två år hamnen i Karlshamn, vilken ligger i ett område nära marinbasen i Karlskrona, flygflottiljen i Ronneby och stridsgruppen på Gotland. Detta trots kritik från regeringen och Försvarsmakten. För att garantera den nationella säkerheten behöver staten ha större insyn i utländska aktörers köp- och hyresförfarande när det gäller strategiskt belägna fastigheter. Likaså behöver staten kunna ingripa om utländska aktörer som äger fastigheter ägnar sig åt brottslig verksamhet eller spionage.

I motion 2019/20:788 av Robert Stenkvist (SD) anføres att direktinvesteringar i och köp av strategisk infrastruktur ska godkännas av regeringen. Under de senaste decennierna har en rad uppmärksammade köp gjorts av utländska intressen eller utländska företag hemmahörande utanför EU, främst i Kina och Ryssland. Enligt motionären har det rört sig om strategiskt viktiga hamnar och liknande infrastruktur. Vid köp som Försvarsmakten eller regeringen bedömer som strategiskt centrala föreslår motionären att regeringen först ska ge sitt godkännande. Om rikets säkerhet bedöms äventyras vid investering eller köp ska regeringen neka till affären.

Bakgrund och tidigare behandling

Den 23 mars 2017 beslutade regeringen om direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté som skulle utreda förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet (dir. 2017:31). Som utgångspunkt beskrevs behovet av en översyn av vilka författningsändringar som behöver göras för att bättre tillgodose statens behov av att kunna värna totalförsvarets intressen på olika områden i samhället. Den parlamentariskt sammansatta kommittén skulle bl.a. analysera möjligheterna till statlig förköpsrätt av viss fast egendom och bedöma om åtgärder krävs för att åstadkomma ett ökat skydd för totalförsvaret vid överlåtelse och upplåtelse av viktigare infrastruktur. I mars 2018 överlämnade Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet sitt delbetänkande Några frågor om skyddslagstiftningen (SOU 2018:26).

Kommittén föreslog att skyddslagens uppräknings av möjliga skyddsobjekt utvidgas något för att inkludera bl.a. livsmedelsförsörjning och försörjning med andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap. En möjlighet att besluta om militära fordon som skyddsobjekt föreslogs dessutom och att Försvarsmaktens beslutanderätt i fråga om tillfälliga skyddsobjekt ska förlängas tidsmässigt. Förslaget innebar också ett förtydligande av skyddslagens tillträdesförbud i förhållande till drönare och andra obemannade farkoster samt en uttrycklig befogenhet för skyddsvakter att ingripa mot dessa. Därefter överlämnade regeringen propositionen Skyddsobjekt och obemannade farkoster. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till lagändringar och riksdagen fattade beslut om dessa i oktober 2019 (prop. 2018/19:127, rskr. 2019/20:19). Den parlamentariska kommittén slutredovisade sitt uppdrag i övriga delar i maj 2019 (SOU 2019:34 Förbättrat skydd för totalförsvaret) och utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Parallellt med denna parlamentariska kommitté har en särskild utredare arbetat med en översyn av det offentliga främjandet av utländska investeringar i Sverige. Regeringen fattade beslut om direktiv till utredningen den 8 februari 2018 (dir. 2018:3). Utredaren skulle bl.a. ta fram underlag och förslag på hur den samlade strategiska marknadsföringen av Sverige som destination för utländska investeringar kan förbättras. Investeringsfrämjandet bygger enligt direktivet på att information om svenska bestämmelser och förhållanden finns lätt tillgängliga och att lagstiftningen och dess praxis inte skapar hinder som särskilt och utan anledning försvårar utländska investeringar. Utredaren skulle under arbetet bl.a. hålla sig informerad om och beakta arbetet i Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvärsverksamhet. Utredningstiden förlängdes och slutbetänkandet (SOU 2019:21) överlämnades till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) i april 2019. Förslagen har remissbehandlats och i delar inarbetats i Sveriges export- och investeringsstrategi som presenterades i december 2019.

I regleringsbrevet för 2019 och 2020 har Försvarsmakten fått i uppdrag att redovisa arbetet med att utveckla skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna inom försvarssektorn mot de allvarligaste hoten. Samarbetet med Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen ska framgå av redovisningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet lägger stor vikt vid möjligheterna att förbättra skyddet för totalförsvärsverksamhet. Riksdagen fattade under 2019 beslut om lagändringar som gäller skyddsobjekt och obemannade farkoster. Det var ett första steg mot ett bättre skydd av totalförsvärsverksamhet, men flera viktiga förslag från den parlamentariska kommitté som arbetat med frågorna återstår. Eftersom de är under beredning och utskottet inte anser att det finns skäl att föregripa kommande lagändringar inom området avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Totalförsvarets utveckling, punkt 1 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3049 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1 och
bifaller delvis motion
2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att Försvarsberedningens förslag ska genomföras i sin helhet. Försvarsberedningen har med sina två rapporter om civilt och militärt försvar, Motståndskraft och Värnkraft, lagt grunden för en stärkt svensk försvarsförmåga i kommande försvarsbeslutsperiod. Vi menar att det är bra att det nu finns en bred samsyn och en politisk uppgörelse mellan regeringen och dess samarbetspartier om att satsa på försvaret genom att genomföra de förslag som Försvarsberedningen har lagt fram.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

2. Totalförsvarets utveckling, punkt 1 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4 och
bifaller delvis motion
2019/20:3049 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom förslagen om totalförsvarets utgångspunkter, mål och uppgift samt organisation och verksamhet i enlighet med Värnkraft (Ds 2019:8). Jag vill understryka att Förvarsberedningens rapporter är framtagna för att utgöra en väl balanserad helhet med förslag som stärker försvaret i alla dess delar. Förvarsberedningens förslag om inriktning och finansiering måste därför också genomföras i sin helhet.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

3. Övningsverksamhet och förmåga till mark- och sjöstrid, punkt 2 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 16, 18 och 24–27.

Ställningstagande

Förvarsberedningens förslag om det nationella försvaret för den kommande försvarsbeslutsperioden fram till 2025 handlade i stor utsträckning om att öka bredden och volymen i krigsorganisationen. Jag anser att försvaret ska ha förmåga att försvara hela Sverige och dessutom ha särskild kapacitet som säkerställer ett fullgott försvar av strategiskt viktiga platser som exempelvis Gotland och Stockholm vilket ställer krav på markstridskrafterna.

Jag anser att de fyra regionala staberna bör få i uppgift att initiera en ökad övningsverksamhet där kvalificerade militära resurser ställs till andra myndigheters förfogande. Detta för att utöva territoriell ledning och förbättra samverkan mellan civila och militära myndigheter. När det gäller marinstridskrafterna föreslår jag att möjligheten att utveckla fartygsförbandens förmåga att snabbt ombasera från en kuststräcka till en annan ses över. Även möjligheten att förstärka marinstridskrafterna bör ses över för att kunna säkerställa skyddet av importsjöfart och mottagande av utländsk hjälp i anslutning till västkusten samtidigt som sjöstrid bedrivs på ostkusten. För såväl marinstridskrafterna som flygförbanden anser jag att det behövs en översyn av möjligheterna att bemanna dessa med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

4. Krigsorganisationens förmåga och uthållighet, punkt 3 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motion
2019/20:2279 av Sten Bergheden (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga. Jag anser dessutom att uthålligheten i krigsorganisationen måste stärkas så att den kan mobiliseras i händelse av höjd beredskap. Försvarsberedningen har bedömt att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas och att förmågan att möta ett sådant måste förstärkas. Jag bedömer att en god vardagsberedskap leder till en bättre krisberedskap som också förbättrar förutsättningarna för det civila försvaret. Inte minst kräver det mer resurser och reservkapacitet på ett helt annat sätt än vardagens händelser. Jag vill samtidigt framhålla att det är viktigt att undvika duplicering och att man inte bör bygga upp parallella strukturer för vardag och krig.

Jag vill se fler regementsorter runt om i landet och vill påminna om att Försvarsberedningens fokus var arméns fortsatta utbyggnad. Utöver det vill jag framhålla vikten av försvaret av svenskt territorium till sjöss och i luften och betydelsen av att ha hög förmåga inom ubåtsjakten och flygstridskrafterna samt att utveckla Sveriges luftvärnsförmåga.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

5. Förstärkning av materielförsörjningen och försvarslogistiken, punkt 4 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Matheus Enholm (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 11 och 13 samt avslår motion

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi anser att Sveriges försvarsindustrier och Försvarsmaktens stödresurser måste ses som viktiga komponenter i säkerhets- och försvarspolitikerna på samma sätt som i andra länder. De svenska försvarsmaterielsystemen har internationellt sett hållit hög kvalitet och varit relativt billiga. En väl fungerande logistikfunktion är dessutom avgörande för att Försvarsmakten ska kunna verka och ytterst kunna möta ett väpnat angrepp. I likhet med Försvarsberedningen anser vi att logistikfunktionen i Försvarsmakten bör stärkas på såväl operativ som taktisk nivå. Vi anser dessutom att de ledande principerna för försvarets materielförsörjning bör vara:

- att vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel bör väljas före nyanskaffning, om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås.
- att forskning och utveckling i fråga om krigsmateriel bör ske kontinuerligt för att säkerställa att spetskompetens bibehålls i svensk industri.
- att nyanskaffning av krigsmateriel i första hand bör riktas till svensk försvarsindustri, i andra hand till leverantörer där svensk försvarsindustri deltar i någon del samt i tredje hand upphandlas på övriga marknaden.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

6. Förstärkning av materielförsörjningen och försvarslogistiken, punkt 4 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 21 och
avslår motion
2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 11 och 13.

Ställningstagande

Jag står bakom förslagen från Försvarsberedningen om förstärkt logistik för att få hela logistikkedjan att fungera. Jag vill understryka vikten av försörjning när det kommer till livsmedel, ammunition, reparationsresurser, sjukvårdstjänster och transporttjänster och vill framhålla kraven detta ställer på anskaffning och lagerhållning av t.ex. ammunition, reservdelar, drivmedel, läkemedel och hållbara livsmedel.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

7. En materielförsörjningsstrategi för försvaret, punkt 5 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 34.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör låta utreda en samlad materielförsörjningsstrategi. Sverige saknar en sammanhängande försvarsindustristrategi där säkerhetspolitiska överväganden, försvarsindustrins roll i det nationella försvaret och internationella samarbeten vägs samman. Jag ser det som mycket angeläget att en sådan strategi utarbetas. Viktiga komponenter i en sådan strategi bör bl.a.

vara hur vi säkerställer tillgången till utländsk försvarsmateriel vid kriser och konflikter i vår omvärld och hur vi säkerställer en nära samverkan mellan Försvarsmakten och försvarsindustrins kompetenser i kris- och krigssituationer.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

8. Utredning av Försvarets materielverk, punkt 6 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Matheus Enholm (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att Försvarets materielverks roll bör utredas. Utredningen bör syfta till att effektivisera myndighetens verksamhet och inkludera frågan om huruvida myndighetens verksamhet bör bedrivas som en enskild myndighet eller inte.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

9. Villkoren för svensk försvarsindustri, punkt 7 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att upphandlingslagstiftning som bl.a. lett fram till våra väsentliga säkerhetsintressen behöver tydliggöras. Lagstiftningen är inte speciellt välanpassad till det försämrade säkerhetspolitiska läge som vi befinner oss i. Inom ett antal områden står sig svensk industri mycket stark i konkurrens med omvärlden. Flera av dessa har en självklar roll redan i dag inom försvaret, men det utvecklas nya tekniker och produkter som vi måste bli bättre på att ta tillvara och integrera i våra systemlösningar.

Vi vill se en strategisk vision för den svenska materielförsörjningen som utgår från specifikt svenska förhållanden för att uppnå maximal operativ förmåga. Vilka krav staten ska ställa på våra försvarsföretag måste bli tydligare och även vad staten är beredd att bidra med.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

10. Försvarssamarbete inom EU, punkt 11 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 7 och
avslår motion

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring. I grunden är det positivt att EU stärker sitt engagemang på försvarspolitikens område och jag menar att Pesco kan bidra till att utveckla unionens operativa förmåga att genomföra militära krishanteringsuppgifter. EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett komplement till utrikespolitiken och dess målsättningar. Jag menar dessutom att EU:s försvarssamarbete bör tjäna som komplement till Nato och medlemsländernas nationella försvar. De frågor som EU-samarbetet bör omfatta är t.ex. militär forskning och utveckling av försvarsmateriel, asymmetrisk (icke-konventionell) krigföring samt effektivisering av lednings- och samordningssystem för att underlätta trupptransporter mellan medlemsländer och EU-gemensamma försvarsinsatser. Nato har påbörjat ett arbete för att bygga upp kompetensen kring asymmetrisk krigföring genom Nato

Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence, och EU behöver utveckla kompetens på området i samverkan med Nato.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

11. Försvarssamarbete inom EU, punkt 11 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11 och avslår motion

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen ska verka för att fördjupa det europeiska försvarssamarbetet. Samtidigt som Nato är Sveriges viktigaste samarbetsorganisation för säkerhet och försvar måste Europas länder själva öka sin försvarsförmåga och EU bör verka för att medlemsländerna ökar sina nationella kapaciteter. Jag anser att samarbetet mellan medlemsländerna behöver öka inom försvarsområdet och föreslår att Sverige i högre grad deltar i Pesco och blir drivande för nya program.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

12. Internationellt samarbete i övrigt, punkt 12 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Matheus Enholm (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 8 och

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2 och

avslår motion

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas ytterligare. Vi ser ett fördjupat försvarssamarbete som ett naturligt fortsatt steg eftersom Sverige gemensamt med övriga nordiska länder etablerade en solidaritetsförklaring år 2011.

Vi tycker det är bra att Sveriges samarbete med Finland har lett till en rad konkreta resultat; bl.a. har länderna nu möjlighet att ta del av en gemensam sjölägesbild, vilket har ökat vår förmåga att skydda våra sjöförbindelser. Utöver det har svenska och finska flygstridskrafter verkat integrerat i varandras luftförsvär. Ytterligare samarbete med insamling av mätdata från många sensorer inom försvarsgrenarna möjliggör utnyttjande av gemensamma lägesbilder i närområdet. Sådana gemensamma lägesbilder ökar möjligheten för försvarssystemen att verka mot fientliga mål.

13. Internationellt samarbete i övrigt, punkt 12 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 10 och

avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 8 och

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige behöver utveckla förmågan att ge och ta emot internationell hjälp vid en kris. Den svenska säkerhetsdoktrinen bygger på att vi ska få hjälp i händelse av att vi blir angripna och Lissabonfördragets paragraf 42.7 anger tydligt att alla EU-länder förbinder sig att solidariskt stödja varandra i händelse av militärt angrepp. Sverige saknar dock förmåga att både ge och ta emot stöd. En helt grundläggande förutsättning är att vi kan skydda de områden och platser dit hjälpen kan anlända.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

14. Utländska köp av strategiska fastigheter, punkt 13 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Matheus Enholm (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:759 av Björn Söder m.fl. (SD) och
2019/20:788 av Robert Stenkvisst (SD) samt
avslår motionerna
2019/20:1413 av Johan Löfstrand m.fl. (S) och
2019/20:2865 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör ta fram förslag till lagstiftning för att utestänga företag med kopplingar till icke-demokratiska regimers underrättelsetjänster från att leverera kritisk infrastruktur. Det finns starka indikationer på att Kina är inställt på konfrontation snarare än fredlig samverkan med västvärlden. Kinas nuvarande strategi mot väst fokuserar på information och infiltration, ofta genom investeringar och strategiska förvärv inom ett brett spektrum. Mot den bakgrunden vill vi begränsa möjligheten för icke-demokratiska, totalitära regimer att förvärva företag och andra samhällskritiska funktioner inom infrastruktur från it och telekom till fysisk.

Vidare anser vi att direktinvesteringar och köp av strategisk infrastruktur ska godkännas av regeringen. Under de senaste decennierna har en rad uppmärksammade köp gjorts av utländska intressen eller utländska företag hemmahörande utanför EU, främst i Kina och Ryssland. Det har rört sig om strategiskt viktiga hamnar och liknande infrastruktur. Vid köp som Försvarsmakten eller regeringen bedömer som strategiskt centrala föreslår vi därför att regeringen först ska ge sitt godkännande. Bedöms rikets säkerhet äventyras vid investering eller köp ska regeringen neka till affären.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla svensk försvarsexport och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam lägesbild och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nyanskaftning samt vidmakthållande och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka försvarslogistiken och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda Försvarets materielverk och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en egen fungerande försvarsindustri och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att artikel 346 i EU:s funktionsfördrag om skyddandet av inhemska försvarsindustrier ska respekteras och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:759 av Björn Söder m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föreslå lagstiftning för att utestänga företag med kopplingar till icke-demokratiska regimers underrättelsetjänster från att leverera kritisk infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:788 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att direktinvesteringar och köp av strategisk infrastruktur ska godkännas av regeringen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1413 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att stoppa utländska köp av tomter och fastigheter på strategiska platser om köpet kan anses ha negativa konsekvenser för Sveriges säkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2055 av Johan Pehrson m.fl. (L):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa det europeiska försvarssamarbetet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2279 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stärka sin försvarsförmåga och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2280 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för hur vi bäst stärker och utvecklar svensk försvarsindustri och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om villkoren för svenskbaserad försvarsindustri och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2818 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvarets utgångspunkter, mål och uppgift samt organisation och verksamhet i enlighet med Ds 2019:8 Värnkraft – inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver utveckla förmågan att ge och ta emot internationell hjälp vid en kris och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge de fyra regionala stabererna i uppgift att initiera en ökad övningsverksamhet

- där kvalificerade militära resurser ställs till andra myndigheters förfogande och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvaret och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fungerande logistikkedja och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markstridskrafterna i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla fartygsförbandens förmåga att snabbt ombasera från en kuststräcka till en annan och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att bemanna flottan och flygförbanden med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förstärka sjöstridskrafterna för att säkerställa möjligheten till skydd av importsjöfart och mottagande av utländsk hjälp i anslutning till västkusten samtidigt som sjöstrid bedrivs på ostkusten och tillkännager detta för regeringen.
 34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en samlad materielförsörjningsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2865 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa möjligheten för utländska aktörer att köpa strategiska fastigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3049 av Beatrice Ask m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsberedningens förslag ska genomföras i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uthålligheten i krigsorganisationen måste stärkas så att den kan

mobiliseras i händelse av höjd beredskap och tillkännager detta för regeringen.